www.edcbmj.ir e-ISSN: 2345-5284

Education Strategies in Medical Sciences (ESMS)

Journal homepage: www.edcbmj.ir/en e-ISSN: 2345-5284

Baqiyatallah University of Medical Sciences

The pattern of individual and family factors affecting the academic success of high school students in less-privileged areas: Grounded theory

Iman Seyyedmoharrami [1], Hossein Kareshki [1*], Seyed Ali Kimiaei [1] , Maryam Bordbar [1]

[1] *Dept. of Education and Counseling Psychology, Faculty of Education Sciences and Psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran*

**Corresponding author: Hossein Kareshki, Dept. of Educational and Counseling Psychology, Faculty of Education Sciences and Psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.*
E-mail: kareshki@um.ac.ir

Article Info

Keywords: *Students from less-privileged areas, academic success, grounded theory*

Abstract

Introduction: Research shows that students who live in less-privileged areas have less success compared to other groups, while academic success is an indicator of employment, well-being and reducing sensitivity to poverty. The purpose of this research is to explain the pattern of individual and family processes affecting the academic success of high school students.

Methods: The sample of the present study was composed of 49 people, including first and second high school students, teachers and parents of Roshtkhar city in the academic year of 2021-2022. The sample of the current study was selected using the purposeful sampling method and considering the theoretical saturation point. The data was collected using a semi-structured interview and its analysis was done using the data paradigm model of the Strauss and Corbin foundation.

Results: The results of interview analysis led to the extraction of 180 concepts, 105 sub-categories and 25 main categories. Causal conditions from 6 main categories including (academic lesson learning, academic pride, effective academic experiences, family cultural function, family educational function, family academic function), the main phenomenon of the category of academic positive perspective, intervening conditions from 4 main categories (family structural function, family affective function, family communication function, family religious function), contextual conditions of 4 main categories (academic spirituality, academic temperament, feeling of satisfaction, family self-improvement function), action/interaction of 4 main categories (academic sublimation, academic activity, academic life skills, academic persistence) and consequences from 6 main categories (overcoming dominant macronarratives, academic lifestyle, progress context, attachment to success, role competence and academic creativity) is formed.

Conclusion: The qualitative data analyzed show that success is attainable for everyone and to promote the academic success of students with low socio-economic status, the successful development of individual factors and the role of family functions are important.

Copyright © 2020, Education Strategies in Medical Sciences (ESMS). This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

مجله راهبردهای آموزش در علوم پزشکی
دوره ۱۷، شماره ۴، ۱۴۰۳
صفحات: ۳۴۴-۳۵۴

الگوی عوامل فردی و خانوادگی موثر بر موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان متوسطه مناطق کم-برخوردار: نظریه داده‌بنیاد

ایمان سیدمحرمی [۱]، حسین کارشکی [۱]*، سیدعلی کیمیایی [۱]، مریم بردبار [۱]

[۱] گروه روان‌شناسیِ مشاوره و تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

* نویسنده مسوول: حسین کارشکی، گروه روان‌شناسیِ مشاوره و تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.
ایمیل: kareshki@um.ac.ir

چکیده

مقدمه: تحقیقات نشان می‌دهد دانش‌آموزانی که در مناطق کم‌برخوردار زندگی می‌کنند در مقایسه با سایر گروه‌ها موفقیت‌های کمتری دارند، در حالی‌که موفقیت تحصیلی شاخص اشتغال، رفاه و کاهش حساسیت به فقر است. هدف پژوهش حاضر تبیین الگوی فرایندهای فردی و خانوادگی موثر بر موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان متوسطه است.

روش‌ها: این پژوهش کیفی با استفاده از روش نظریه داده‌بنیاد است. نمونه پژوهش حاضر را ۴۹ نفر شامل دانش‌آموزان متوسطه اول و دوم، معلمان و والدین شهرستان رشتخوار در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ تشکیل دادند. نمونه مطالعه حاضر با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و با در نظر گرفتن نقطه اشباع نظری انتخاب شد. داده‌ها با بهره‌گیری از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل آن با استفاده از مدل پارادایمی داده‌بنیاد استراوس و کربین انجام شد.

یافته‌ها: نتایج تحلیل مصاحبه‌ها به استخراج ۱۸۰ مفهوم، ۱۰۵ مقوله فرعی و ۲۵ مقوله اصلی انجامید. شرایط علّی از ۶ مقوله اصلی شامل (عبرت‌آموزی تحصیلی، افتخارآفرینی تحصیلی، تجارب کارآمد تحصیلی، کارکرد فرهنگی خانواده، کارکرد تربیتی خانواده، کارکرد تحصیلی خانواده)، پدیده اصلی از مقوله چشم‌انداز مثبت تحصیلی، شرایط مداخله‌گر از ۴ مقوله اصلی (کارکرد ساختاری خانواده، کارکرد عاطفی خانواده، کارکرد ارتباطی خانواده، کارکرد مذهبی خانواده)، شرایط زمینه‌ای از ۴ مقوله اصلی (معنویت تحصیلی، خلق و خوی تحصیلی، احساس رضامندی، کارکرد خودارتقایی خانواده)، راهبردها از ۴ مقوله اصلی (والایش تحصیلی، کنش‌وری تحصیلی، مهارت‌های زندگی تحصیلی، سماجت تحصیلی) و پیامدها از ۶ مقوله اصلی (غلبه بر کلان روایت‌های مخرب، سبک زندگی تحصیلی، بستر پیشرفت، مؤانست به موفقیت، برازندگی نقش، خلاقیت تحصیلی) تشکیل شده است.

نتیجه‌گیری: داده‌های کیفی تحلیل شده نشان می‌دهد موفقیت برای همه قابل دستیابی است و برای ارتقای موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان با وضعیت اقتصادی-اجتماعی پایین، رشد موفقیت‌آمیز عوامل فردی و نقش‌آفرینی کارکردهای خانوادگی حائز اهمیت است.

واژگان کلیدی: دانش‌آموزان مناطق کم‌برخوردار، موفقیت تحصیلی، نظریه داده‌بنیاد

مقدمه

یکی از مهمترین دغدغه‌های آموزش و پرورش موفقیت دانش‌آموزان در زمینه‌های آموزشی و اجتماعی به عنوان شاخصی برای یک نظام آموزشی پیشرفته و زمینه‌ساز پیشرفت و توسعه جامعه است [۱]. یورک و همکاران [۲] معتقدند قوی‌ترین معیار سنجش مفهوم موفقیت تحصیلی[1]، عملکرد تحصیلی در قالب پیشرفت تحصیلی[2]، تحقق اهداف یادگیری و کسب مهارت و شایستگی است و معدل و نمرات درسی نمی‌تواند تنها معیار معتبر برای سنجش آن باشد [۳].

موفقیت تحصیلی مقوله پیچیده‌ای است که بنابر تجارب، خواسته‌ها و انتظارات افراد و جوامع، متفاوت است [۴] و بسته به بافت فرهنگی-اجتماعی برای افراد مختلف، معنای متفاوتی دارد [۵]. مطالعات متعدد داخلی و خارجی نشان‌دهنده وابسته بودن معنای موفقیت تحصیلی به بافت فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی است [۶]. برخی محققان در میان عوامل فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی نقش وضعیت اقتصادی- اجتماعی والدین (از جمله وضعیت مالی و سطح تحصیلات والدین) را در موفقیت تحصیلی بسیار چشمگیر و حائز اهمیت می‌دانند [۷]. وضعیت اقتصادی-اجتماعی میزان منابع اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در دسترس یک دانش‌آموز است [۸] که در سطوح فردی (مثل میزان تحصیلات، شغل و درآمد)، خانوادگی (مثل منابع خانگی و دارایی‌های خانواده) و منطقه‌ای (مثل خصوصیات و امکانات موجود در یک محله) قابل بررسی است.

پژوهش‌ها نشان می‌دهد از مهم‌ترین گروه‌هایی که از موفقیت تحصیلی فاصله گرفته‌اند، دانش‌آموزان پسر متعلق به خانواده‌های با وضعیت اقتصادی-اجتماعی پایین (SES)[3] و اقلیت‌های قومی هستند [۹]. دانش‌آموزان با وضعیت اقتصادی-اجتماعی پایین در مقایسه با سایر دانش‌آموزان موفقیت تحصیلی کمتری دارند [۱۰] و شرکت در کلاس‌های مستمر کمک آموزشی نیز تاثیر چندانی بر موفقیت تحصیلی آنها ندارد [۱۱ و ۱۲]. مشاهدات میدانی نشان می‌دهد برخی دانش‌آموزان با وضعیت اقتصادی-اجتماعی پایین در مدرسه افراد موفقی هستند [۱۳] و عده‌ای از محققان علت این رویداد را خصوصیات بافتی، خانوادگی و فردی دانش‌آموزان می‌دانند [۱۴]. تا کنون نظریه‌ای به تبیین این موضوع نپرداخته و تجارب تحصیلی این گروه به طور عمیق بررسی نشده است و اطلاعات زیادی در خصوص تجارب زیسته تحصیلی این قشر از دانش‌آموزان وجود ندارد. درک اینکه چرا در بین دانش‌آموزان مناطق کم‌برخوردار تعداد اندکی از نظر تحصیلی افراد موفقی هستند و تفاوت‌های محسوسی از نظر رشد فردی و اجتماعی و تجارب تحصیلی نسبت سایر دانش‌آموزان دارند و نیز درک پویایی‌های تجارب تحصیلی این گروه، بسیار حائز اهمیت است که در مطالعه حاضر به آن پرداخته شده است.

نظریهٔ مشارکت تحصیلی آستین [۱۵] به نقش مشارکت و درگیری دانش‌آموز و تاثیر آن بر موفقیت تحصیلی اختصاص یافته است. تینتو [۱۶] در نظریه پشتکار تحصیلی مناسب‌ترین ابزار برای سنجش موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان را درجهٔ پشتکار آنها می‌داند. ولز [۱۷] موفقیت تحصیلی را در مهارت‌های تحصیلی عمومی، کارآمدی مربی، تصمیم‌گیری شغلی، انگیزه بیرونی برای آینده، اعتماد به نفس، تطابق شخصی، خود تنظیمی، اجتماعی شدن، انگیزه درونی و نداشتن اضطراب عملکرد، تبیین نموده است. نظریه موفقیت تحصیلی یورک [۲] یکی از جدیدترین تحقیقات در حوزه موفقیت تحصیلی است که از شش مولفه اصلی شامل پیشرفت تحصیلی، کسب مهارت‌ها و شایستگی‌ها، دستیابی به اهداف یادگیری، رضایتمندی، موفقیت شغلی و سماجت تحصیلی و پشتکار تشکیل شده است. تاکنون نظریه‌ای که به طور اختصاصی به تبیین مفهوم موفقیت تحصیلی در بین دانش‌آموزان SES پایین بپردازد، یافت نشد و این در حالی است که مدارس هنوز موفق نشده‌اند شکاف بین وضعیت اقتصادی-اجتماعی پایین دانش‌آموزان و موفقیت تحصیلی را کاهش دهند [۱۸].

با توجه به مطالبی که ارائه گردید، ادارکات متفاوتی از موفقیت تحصیلی وجود دارد که پیشایندها و پیامدهای متفاوتی برای آن در جوامع و موقعیت‌های مختلف قائل هستند. یکی از عوامل موثر بر الگوی موفقیت تحصیلی، جایگاه اقتصادی- اجتماعی است. مفهوم موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان SES پایین، پیشایندها و پیامدهای آن ویژه است و باید به طور ویژه که روش‌های کیفی است، بررسی شود. مسئله پژوهش حاضر تبیین عوامل فردی و خانوادگی موثر بر موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان مناطق کم‌برخوردار است که بر این اساس، روش پژوهش داده-بنیاد می‌تواند به این مسئله پاسخ دهد.

روش‌ها

روش مورد استفاده در پژوهش حاضر، بر اساس اصول نظریه داده‌بنیاد می‌باشد. این روش با هدف ایجاد نظریه‌ی جدید یا اصلاح نظریه‌های قبلی با استفاده از داده‌های خام تدوین شده است و بر اساس دیدگاه شرکت‌کنندگان در پژوهش، نوعی تبیین کلی از فرایندها، عمل یا تعاملات ارائه می‌دهد [۱۹].

[1]. academic success
[2]. academic achivement
[3]. low socio-economic status

انتخاب نظریه داده بنیاد برای پژوهش حاضر از یک سو به دلیل ماهیت پیچیده و چندبعدی مفهوم موفقیت تحصیلی [۲]؛ تأثیر عوامل درونی و همچنین عوامل بیرونی و تعامل بین آنها و از سوی دیگر به ماهیت مسئله پژوهش مربوط می‌شود.

نمونه‌ها شامل ۴۹ نفر بودند. از بین شرکت‌کنندگان۴۰ دانش‌آموز و مابقی والدین و معلمان مناطق کم‌برخوردار بودند. دامنه سنی دانش‌آموزان شرکت‌کننده ۱۴ تا ۱۸ سال بود. دانش‌آموزان از پایه هشتم تا دوازدهم دبیرستان‌های مناطق مختلف شهرستان رشتخوار بودند که در مدارس دولتی در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ مشغول به تحصیل بودند. برای انتخاب نمونه از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد. افرادی که به عنوان نمونه‌ی پژوهش انتخاب شدند، از سه گروه بودند؛ گروه اول دانش‌آموزان با معدل ۱۷ و بالاتر از ۱۷ بود. گروه دوم دانش‌آموزان مناطق کم‌برخوردار بدون معیار دیگری برای ورود به طرح بود و گروه سوم از والدین دانش‌آموزان و معلمان بومی منطقه بودند که تجربه زیسته آنها شرط اساسی برای ورود به طرح بود. با توجه به این‌که شهرستان رشتخوار جز نواحی کم‌برخوردار در نظر گرفته می‌شود، لذا دانش‌آموزانی که در این منطقه کم‌برخوردار مشغول به تحصیل بودند، محل سکونت و منزل آنها امکانات کافی نداشت و همچنین دانش‌آموزانی که سطح درآمد، پایگاه شغلی و سطح تحصیلات والدین آنها پایین بود، والدین آنها و دبیران بومی این منطقه وارد مطالعه شدند. معیار خروج عدم تمایل به شرکت در مطالعه بود.

برای جمع‌آوری داده از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته استفاده شد. برای طراحی سوالات از نظر متخصصان و ادبیات پژوهش استفاده شده است. قبل از انجام مصاحبه‌ها، سوالات در اختیار متخصصان قرار گرفته و شاخص روایی محتوای والتز و باسل[۴] در یک طیف لیکرتی ۴ قسمتی برای هر یک از سوالات مصاحبه توسط پانل خبرگان مورد بررسی قرار گرفت و با استخراج سؤالات متناسب با اهداف پژوهش، فرم نهایی مصاحبه نیمه‌ساختاریافته تدوین گشت. در ابتدای هر مصاحبه، هدف آن برای مصاحبه‌شوندگان ذکر می‌شد و برای ضبط مصاحبه اجازه گرفته می‌شد. در مورد محرمانه بودن اطلاعات و مصاحبه‌ها نیز، به شرکت‌کنندگان اطمینان داده شد. نمونه‌گیری تا حد اشباع نظری یعنی تا جایی ادامه پیدا کرد که در جریان مصاحبه هیچ داده جدید یا مرتبط به یک مقوله به‌دست نیامد. سوال اصلی پژوهش این بود که "درباره‌ی تجربه‌ی موفقیت تحصیلی در مناطق کم‌برخوردار صحبت کنید؟ چه عواملی در این تجربه دخیل هستند؟

داده‌های مصاحبه‌ها، بعد از پیاده‌سازی، به روش تحلیل مقایسه مداوم و مطابق با روش استراس و کربین در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی هم به صورت دستی و هم در فضای نرم‌افزار Atlas.ti تجزیه و تحلیل شدند. پس از کدگذاری باز و استخراج مفاهیم از مجموعه مصاحبه‌ها، این مفاهیم مورد مقوله‌سازی به عنوان بخش دیگری از فرایند کدگذاری باز قرار گرفتند. مفهوم‌سازی‌ها و طبقه‌بندی‌ها در طول تحقیق بارها عوض می‌شد. گاهی مفاهیم با هم ادغام و گاهی به مفاهیم مجزا تقسیم می‌شد. به منظور کدگذاری محوری بر روی جنس مقوله‌ها و کشف روابط بین آنها کار شد و شاکله جملات ارتباطی به عنوان هسته مرکزی، پیش‌فرض‌های نظریه داده‌بنیاد را در ذهن ایجاد می‌کرد. در مرحله کدگذاری انتخابی مقوله اصلی پژوهش که سایر مقولات بر محور آن جمع می‌شوند با عنوان چشم‌انداز مثبت تحصیلی انتخاب و خط سیر داستانی نگاشته شد. در این پژوهش برای رسیدن به معیار توان اعتماد از سه شیوه متعارف و بسیار مرسوم کنترل یا اعتباریابی توسط اعضا، مقایسه‌های تحلیلی و روش ممیزی استفاده شد [۱۹]. جهت بررسی صحت اعتبار تحلیل داده‌های کیفی، پژوهشگر جدول کدگذاری مربوط به هر مشارکت‌کننده را طی نشستی با او مورد بررسی قرار می‌داد. همچنین با مقایسه‌های تحلیلی در طی فرایند نظریه‌پردازی و پس از اتمام آن به طور مکرر به متن مصاحبه‌ها و کدهای اولیه رجوع می‌کرد و به مقایسه و ارزیابی می‌پرداخت. روش دیگر برای اعتباریابی نتایج استفاده از ممیزان بیرونی بود. به این صورت که کدگذاری‌ها توسط محقق مرحله به مرحله توسط چند متخصص ارزیابی می‌شد.

یافته‌ها

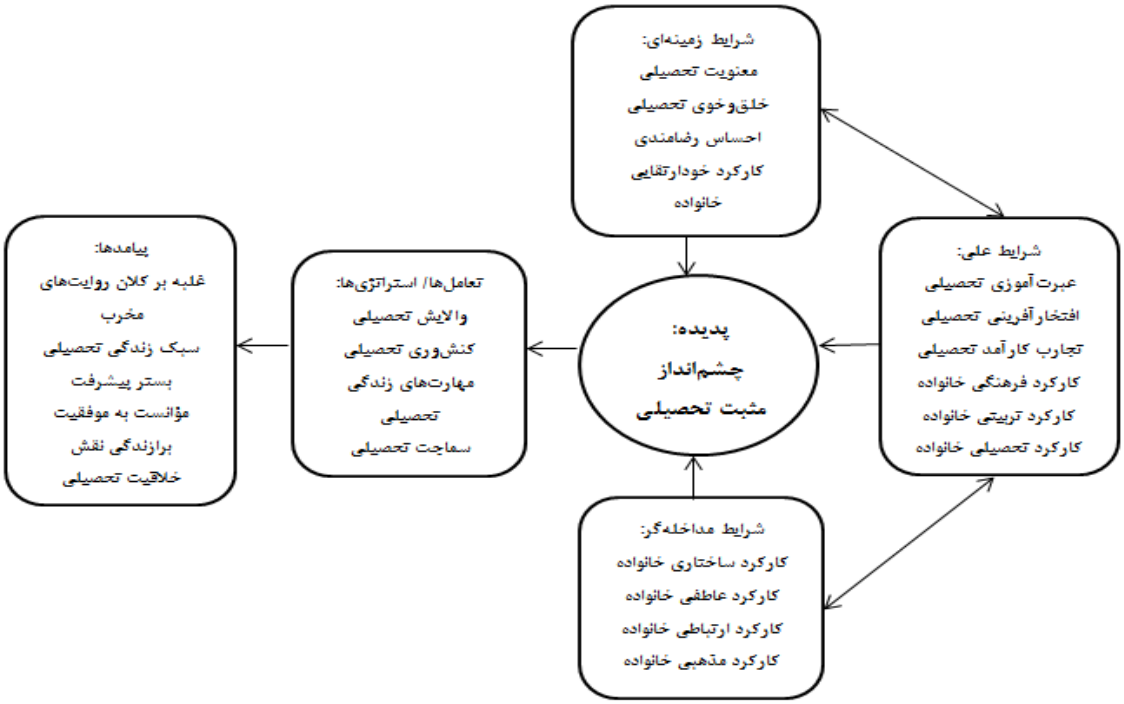
در بین شرکت‌کنندگان ۴۰ نفر دانش‌آموز، ۲ والد و ۷ معلم مناطق کم‌برخوردار حضور داشتند. میانگین و انحراف استاندارد سن دانش‌آموزان ۱۵/۸ و ۱/۲۶ بود. از این تعداد ۱۵ نفر (۳۷/۵ درصد) از پایه دهم، ۱۰ نفر (۲۵ درصد) پایه هشتم، ۸ نفر (۲۰ درصد) پایه یازدهم، ۴ نفر (۱۰ درصد) پایه دوازدهم و مابقی از پایه نهم بودند. جدول ۱ مفاهیم و مقوله‌های بدست آمده از روایت‌های مشارکت‌کنندگان درباره موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان با وضعیت اقتصادی- اجتماعی پایین را نشان می‌دهد.

[4]. Waltz & Bausell

جدول ۱. مولفه‌ها و عوامل موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان با وضعیت اقتصادی-اجتماعی پایین

محور	مقوله	مفاهیم
پدیده	چشم‌انداز مثبت تحصیلی	دوراندیشی، ادراک ارزش موفقیت تحصیلی، یقین به غایت‌مندی علم، احساس مثبت تحصیلی، مثبت‌اندیشی تحصیلی، هدف‌انگاری، افق شغلی
شرایطی علّی	عبرت‌آموزی تحصیلی	برجستگی ناکامی‌های مرتبط با تحصیل افراد، درک رنج بی‌سوادی، پیامدنگری
	افتخارآفرینی تحصیلی	غیرت‌ورزی، ترجیحات ارزشی، پاسخ جبرانی به اندوه ضعف سوادی والد
	تجارب کارآمد تحصیلی	تجربه مثبت درون خانوادگی، تجربه مثبت برون خانوادگی، بازخورد تحصیلی مثبت، تجربه علمی مثبت، تجربه فرهنگی مثبت، تجربه هنری مثبت
	کارکرد فرهنگی خانواده	ارزش‌گذاری تحصیلی، نگرش‌سازی تحصیلی، ایجاد باورهای تحصیلی، تجربه‌های فرهنگی-خانوادگی، آموزش فرهنگ شهروندی
	کارکرد تربیتی خانواده	مربی‌گری خودمانی، شکل‌دهی منش تحصیلی، سبک والدینی مقید
	کارکرد تحصیلی خانواده	انتظار پیشرفت تحصیلی، بسترسازی احساس تحصیلی مثبت، شکل‌دهی عادت‌های موفقیت‌ساز، مراقبت تحصیلی
شرایط مداخله‌گر	کارکرد ساختاری خانواده	مرزهای خانوادگی مشخص، رعایت نظم و قوانین در خانواده، فضای ارتباطی مثبت، تقویت حس تعلق‌خاطر
	کارکرد عاطفی خانواده	دلبستگی خانوادگی، حمایت عاطفی، تبادل عاطفی، نشاط بخشی، صمیمیت خانوادگی
	کارکرد ارتباطی خانواده	الگوی تعاملی درون خانوادگی، الگوی تعاملی برون خانوادگی، ارتباط حمایتی، الگوی تعاملی مبتنی بر رشد، الگوی تعاملی مبتنی بر امنیت
	کارکرد مذهبی خانواده	آموزش‌های دینی، چارچوب‌مندی، رفتارهای مذهبی جاری
شرایط زمینه‌ای	معنویت تحصیلی	بینش معنوی، پاک‌منشی (ادب، حرمت‌داری، صداقت)، معنابخشی به تجارب تحصیلی، هنجارمندی تحصیلی
	خلق و خوی تحصیلی	کمال‌طلبی علمی، دغدغه‌مندی، موفقیت‌جویی، تجربه‌اندوزی، وظیفه‌شناسی تحصیلی، مخاطره-گریزی، خوداتکایی تحصیلی
	احساس رضامندی	دیدگاه واقع‌بینانه، امیدواری، صلح درونی
	کارکرد خود ارتقایی خانواده	بافتار رو به پیشرفت خانواده، بینش والدین نسبت به خلاء تحصیلات، همانندسازی با ارزش‌های خانواده‌های موفق، غلبه بر روایت‌های غالب
تعاملی-فرایندی	والایش تحصیلی	باورهای تعدیل‌کننده هیجانی، تبدیل عبث به ثمره علمی، تبدیل نقد عاجل به خیر دراز مدت
	کنش‌وری تحصیلی	تدبیراندیشی تحصیلی، فرصت‌طلبی تحصیلی، کاربست دانش، گزینش همیار تحصیلی، خودارزیابی مستمر، درون‌سازی موفقیت
	مهارت‌های زندگی تحصیلی	مهارت برنامه‌ریزی تحصیلی، اعتماد به نفس تحصیلی، مهارت تصمیم‌گیری، مهارت مدیریت زمان، مهارت ارتباطی
	سماجت تحصیلی	اراده تحصیلی، تفکر مجدانه، همت تحصیلی، سرسختی تحصیلی، بستن گشتالت‌های ناتمام تحصیلی
پیامدی	غلبه بر کلان روایت‌های مخرب	بحران هویت تحصیلی، اضطراب محدودیت، همنشین دانش‌زده، بدرفتاری تحصیلی، وارونه‌سازی نقش تحصیلی
	سبک زندگی تحصیلی	زندگی تحصیلی ساختارمند، راهبردهای یادگیری، ذهن‌آگاهی تحصیلی، فراغت تحصیل‌گونه
	بستر پیشرفت	پیش‌روندگی اجتماعی، پیشرفت تحصیلی، باورهای خودارتقایی
	مؤانست به موفقیت	خوگرفتن به کامروایی، دلبستگی به پیشرفت
	برازندگی نقش	برازندگی نقش فرزندی، برازندگی نقش دانش‌آموزی، برازندگی نقش شهروندی
	خلاقیت تحصیلی	سازگاری تحصیلی، مدیریت خلاقانه زندگی، روش‌های خلاقانه یادگیری

در ادامه مدل پارادایمی عوامل فردی و خانوادگی موثر بر موفقیت تحصیلی تدوین گردید که مبین روابط بین مفاهیم و مقوله های اصلی حاصل از کدگذاری داده‌ها می باشد و در شکل ۱ ارائه شده است.

شکل ۱. الگوی پارادایمی موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان با وضعیت اقتصادی-اجتماعی پایین

بحث

موفقیت تحصیلی در یک مقطع زمانی خاص اتفاق نمی‌افتد بلکه فرایندی رشدی است که در طول دوران تحصیل و در بستری از زمینه‌ها در حال شکل‌گیری است. یافته‌های تحقیق حاضر نشان می‌دهد برای دانش‌آموزان متوسطه کم‌برخوردار بدون داشتن چشم‌انداز مثبت تحصیلی، موفقیت تحصیلی اتفاق نخواهد افتاد و فرد و خانواده نقش مهم و اساسی در شکل‌گیری این چشم‌انداز ایفا می‌کنند. دانش‌آموزان خانواده‌های کم‌درآمد که با مشکلات متعددی روبه‌رو هستند، اغلب دید مثبت و برنامه‌ای برای آینده تحصیلی خود ندارند، اما دانش‌آموزان موفق کم‌برخوردار نگاه مثبتی به تحصیل دارند و مثبت‌اندیشی عاملی است که به فرد امکان استفاده از تمام توانایی‌ها و ظرفیت‌های ذهنی را می‌دهد [۲۰].

برای ایجاد چشم‌انداز مثبت نسبت به تحصیلات، تجربه عبرت-آموزی تحصیلی برای دانش‌آموز کم‌برخوردار باید اتفاق بیفتد. عبرت‌آموزی حالتی است که در اثر برخورد با اموری ظاهری و مشهود، برای انسان پدید می‌آید و به معرفتی باطنی و غیر مشهود منتهی می‌شود [۲۱]. مصاحبه‌شوندگان شاهد زندگی افرادی از جمله والدین خود بودند که سواد کافی نداشتند و خلاء بی‌سوادی، اتفاقات ناگواری را برای آنها رغم زده بود.

باید توجه کرد که رسیدن به موفقیت تحصیلی با امکانات کم و مشغله زیاد نیاز به روحیه افتخارآفرینی و غیرت‌ورزی نسبت به خانواده و زادگاه نیز دارد. افتخارآفرینی به عنوان یک احساس موفقیت خودآگاه شناخته شده است و مطالعات جدید نشان می-دهد غرور پیشرفت با انگیزه پیشرفت و عملکرد تحصیلی در ارتباط است [۲۲]. به نظر می‌رسید روحیه افتخارآفرینی تحصیلی پاسخ جبرانی دانش‌آموزان خانواده‌های کم‌درآمد به اندوه ناشی از ضعف سوادی والدین‌شان بود. این حالت انگیزشی نتیجه سختی‌هایی بود به خاطر بی‌سوادی خانواده در زندگی متحمل شده بودند. یکی از وجوه تمایز دانش‌آموزان موفق با وضعیت اقتصادی-اجتماعی پایین و سایر دانش‌آموزان کم‌برخوردار تلاش برای برتری[5] بود که در دانش‌آموزان موفق شکل گرفته بود و در نظریه روان‌شناسی فردی آدلر به آن اشاره شده است.

برای رسیدن به چشم‌انداز مثبت و کسب موفقیت تحصیلی لازم است دانش‌آموز تجارب موفقیت‌آمیزی کسب کند. محققان در بررسی استراتژی‌های موثر بر موفقیت تحصیلی تجارب موفقیت‌آمیز را به عنوان معیارهای آموزشی مرتبط با فرهنگ، کارآمد معرفی کردند [۲۳]. پژوهش‌ها نشان می‌دهد کیفیت تجربه‌های یادگیری در دوران تحصیل نقش بسزایی در رشد علمی و حرفه‌ای [۲۴] دانش‌آموز دارد.

با توجه به نتایج، خانواده نیز در شکل‌گیری چشم‌انداز مثبت تحصیلی و رسیدن دانش‌آموزان به موفقیت تحصیلی نقش

[5]. superiority striving

مستقیم داشتند. نایلینگ [۲۵] در یک مطالعه طولی به بررسی عوامل موثر بر موفقیت تحصیلی گروه‌های مختلف پرداخته بود و مولفه‌های خانوادگی را اثربخش بدست آورد. تمنایی‌فر [۲۶] معتقد است اگرچه موفقیت تحصیلی مفهومی چندبعدی است و عوامل مختلفی در آن دخیل هستند اما کارکردهای خانواده در این مفهوم نقش بسزایی دارد. در پژوهش حاضر اولین کارکرد خانوادگی موثر بر موفقیت تحصیلی کارکرد فرهنگی خانواده نام گرفت. اگرچه این تصور وجود دارد که نگرش دانش‌آموزان نسبت امر تحصیل برگرفته از عوامل فردی و شخصیت آنها است اما پژوهش‌ها نشان می‌دهد دیدگاه دانش‌آموزان نسبت به تحصیل از عوامل خانوادگی و والدین نیز تاثیر می‌پذیرد [۲۷].

کارکرد تربیتی خانواده عامل موثر دیگری بر موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان خانواده‌های کم‌برخوردار بود. میرزایی و همکاران [۲۸] معتقدند نقش تربیتی والدین یکی از عوامل مهم تاثیرگذار در افزایش خلاقیت و انگیزهٔ موفقیت فرزندان است. یافته‌های طباطبایی و همکاران [۲۹] نیز حاکی از موثر بودن شیوه‌های تربیتی والدین بر موفقیت تحصیلی فرزندان است. کارکرد تحصیلی نشان‌دهنده این واقعیت بود که برای موفق شدن در مناطق کم‌برخوردار، والدین باید نسبت به امر تحصیل دید مثبتی داشته باشند و انتظار موفقیت از فرزند خود داشته باشند. مطابق پژوهش‌ها گاهی ممکن است والدین با درآمد و موقعیت شغل پایین، امیدها و آرزوهای تحصیلی بالایی را به فرزندان خود منتقل کند که برخی اوقات رفتارهای اعضای خانواده مانند (حمایت و مراقبت) می‌تواند منابع مالی و داشته‌های خانواده را تحت تاثیر قرار دهد [۱۴].

در مطالعه حاضر برخی از عوامل خانوادگی شامل کارکرد ساختاری خانواده، کارکرد عاطفی خانواده، کارکرد ارتباطی خانواده و کارکرد مذهبی خانواده به عنوان عوامل مداخله‌گر در نظر گرفته شد. پژوهش‌های متعدد ساختار خانواده از جمله موفقیت در به کارگیری الگوهای انضباطی، احترام به مرزهای بین افراد و اجرای قوانین و اصول سیستم خانواده را به عنوان یکی از عوامل مهم و موثر بر موفقیت تحصیلی معرفی نموده است [۳۰]. همچنین برای موفق شدن فرزندان خانواده‌های با وضعیت اقتصادی–اجتماعی پایین، کارکرد عاطفی خانواده نقش موثری دارد. پژوهشگران نشان دادند میزان دلبستگی والدین با فرزندان قدرت پیش‌بینی‌کنندگی بالایی برای موفقیت تحصیلی فرزندان دارد [۳۱] و جو عاطفی اعضای خانواده از جمله تبادل عاطفی بین اعضای خانواده می‌تواند عملکرد تحصیلی فرزندان تحت تاثیر قرار دهد [۳۲].

کارکرد ارتباطی خانواده نیز از روایت‌های مشارکت‌کنندگان بدست آمد که به الگوی تعاملی درون خانوادگی و برون خانوادگی اشاره دارد. مطالعات نشان می‌دهد روابط و تعاملات شفاف بین والدین و فرزندان خانواده‌های SES پایین در مورد دستاوردهای تحصیلی، ارزشها و چشم‌انداز آینده موفقیت تحصیلی و رسیدن به اهداف بلندمدت، تاثیر چشمگیری بر آینده تحصیلی این دانش‌آموزان دارد [۳۳].

خانواده‌های دانش‌آموزان موفق در محیط خانه گفت‌وگوی خانوادگی درباره اعتقادات مذهبی داشتند و دعاکردن برای همدیگر یکی از رفتارهای کلامی–مذهبی رایج آنها بود. دانش–آموزان موفق چارچوب‌مندی را در محیط خانه و در قالب رفتارهای دینی مثل مقید بودن به نماز یاد گرفته بودند. بررسی‌ها نشان می‌دهد بین مشارکت مذهبی اعضای خانواده، شیوه‌های فرزندپروری برای جامعه‌پذیرکردن فرزندان و عملکرد تحصیلی نوجوانان ارتباط معناداری وجود دارد و خانواده‌هایی که در مراسم مختلف مذهبی مشارکت دارند، فرزندانی اجتماعی‌تر و از نظر تحصیلی موفق‌تر دارند [۳۴].

معنویت تحصیلی به عنوان عامل زمینه‌ساز موفقیت تحصیلی، نتیجه تجربه‌های تحصیلی تنیده شده با باورهای معنوی این گروه بود که در طول دوران تحصیل به آنها کمک کرده بود. اعتقاد بر این است که در ایمان به خدا نیروی خارق‌العاده‌ای وجود دارد که باعث ایجاد قدرتی معنوی شده و سختی‌ها را برای انسان قابل تحمل کرده و اضطراب و نگرانی را دور می–کند [۳۵]. جینس [۳۶] در مطالعات خود به این مطلب اشاره کرده است که دانش‌آموزان با وضعیت اقتصادی–اجتماعی پایین بیشتر از سایر دانش‌آموزان در مدارس مذهبی از نظر تحصیلی موفق‌تر هستند و شکاف پیشرفت بین دانش آموزان با SES بالا و پایین در مدارس دینی کمتر از مدارس دولتی است. همچنین دانش‌آموزان موفق کم‌برخوردار خلق و خوی مشترکی داشتند که زمینه‌ساز موفقیت‌های آنها بود. تحقیقات نشان می–دهد افراد موفق معمولا دارای صفات و ویژگی‌های شخصیتی مشابهی هستند [۳۷]. همچنین، پژوهشگران رابطه بین ویژگی–های شخصیتی و پیشرفت تحصیلی را به اثبات رسانیده‌اند [۳۸]. یکی از شرایط زمینه‌ساز برای رسیدن به موفقیت تحصیلی به زعم مشارکت‌کنندگان احساس رضامندی بود. مطالعات تایید می‌کند دانش‌آموزان متوسطه که خانواده‌های آنها کم‌درآمد هستند چنانچه احساس رضایت از زندگی خانوادگی خود داشته باشند این احساس بر خودکارآمدی آنها تاثیر بسزایی دارد [۳۹]. همچنین برخی خانواده‌های کم‌درآمد که سواد کافی نداشتند به خاطر تجارب تلخ ناشی از بی‌سوادی با مشاهده و ارتباط با خانواده‌های موفق، سبکی را در پیش گرفته بودند که باعث شده بود نوع زندگی آنها متفاوت از خانواده‌هایی باشد که فرزندان موفقی نداشتند. مطالعات میدانی نشان می‌دهد خانواده‌هایی که

علاقمند به یادگیری مطالب علمی و تعامل با افراد آگاه و اهل علم هستند و اصلی‌ترین معیار روابط اجتماعی خود را با سایر خانواده‌ها، سطح آگاهی و دانش آنها قرار می‌دهند فرزندانشان از نظر تحصیلی موفق‌تر هستند [۴۰].

دانش‌آموزان با وضعیت اقتصادی-اجتماعی پایین با پیدایش چشم‌انداز مثبت تحصیلی، تحت تاثیر این وضعیت از طریق راهبردهای والایش تحصیلی، کنش‌وری تحصیلی، مهارت‌های زندگی تحصیلی و سماجت تحصیلی با آن تعامل برقرار می‌کنند. دانش‌آموزان SES پایین از والایش تحصیلی به عنوان کنشی جهت‌مند و عمدی برای دستیابی به هدف و رسیدن به موفقیت تحصیلی استفاده می‌کنند. آنها باورهایی داشتند که کمک می‌کرد تا بتوانند هیجانات و امیال مخرب مانند میل به لذت‌جویی افراطی را در خودشان کنترل کنند. محققان چندین ویژگی مرتبط با توانایی دانش‌آموزان خانواده‌های کم درآمد برای حفظ موفقیت تحصیلی را شناسایی کرده‌اند که از جمله آن تنظیم هیجانات است [۴۱]. راهبرد مهم و موثر دیگر برای رسیدن به هدف در مناطق کم‌برخوردار کنش‌وری تحصیلی بود. این راهبرد باعث می‌شود دانش‌آموزان تصویر یکپارچه و با کفایتی از خود و نقش‌شان در دوران تحصیل به دست آورند و آن را رشد دهند و این‌گونه در تعیین سرنوشت تحصیلی خود موثر باشند [۴۲].

مهارت‌های زندگی تحصیلی راهبرد دیگری برای رسیدن به موفقیت تحصیلی برای دانش‌آموز با وضعیت اقتصادی-اجتماعی پایین بود. پژوهش‌های جدید نشان می‌دهد برای تاثیرپذیری مهارت‌های زندگی باید سطح اقتصادی-اجتماعی دانش‌آموزان مورد توجه قرار گیرد [۴۳]، بنابراین وضعیت اقتصادی دانش‌آموزان در انتخاب نوع مهارت‌های زندگی تعیین‌کننده است. اثربخشی مهارت‌های زندگی بر معدل و عملکرد تحصیلی در مطالعات متعددی به اثبات رسیده است [۴۴]. همچنین دانش‌آموزان مناطق کم‌برخوردار برای رسیدن به موفقیت تحصیلی به سماجت تحصیلی نیاز داشتند. پژوهش‌ها نشان می‌دهد یکی از بارزترین ویژگی‌های دانش‌آموزان موفق برای رسیدن به هدف با وجود چالش‌های سخت و طولانی سماجت و پیگیری این گروه افراد است [۴۵].

در نتیجه راهبردهای اعضای خانواده در پاسخ به پدیده مورد نظر و تحت تاثیر آن شرایط، غلبه بر کلان‌روایت‌های مخرب، سبک زندگی تحصیلی، بستر پیشرفت، مؤانست به موفقیت، برازندگی نقش و خلاقیت تحصیلی به عنوان پیامد ایجاد می‌شود. مقوله غلبه بر کلان روایت‌های مخرب تصمیمی قاطع از جانب دانش‌آموزان SES پایین برای غلبه بر آفت‌های تحصیلی بود. کوتا [۴۶] معتقد است دانش‌آموزانی که از امکانات تحصیلی و خانوادگی کمی برخوردار هستند خود را شایسته موقعیت‌های خوب تحصیلی و رسیدن به موفقیت تحصیلی نمی‌دانند. بنابراین برای رسیدن به موفقیت تحصیلی باید بر تفکرات قالبی در این زمینه غلبه کرد. سبک زندگی تحصیلی نیز پیامد موفقیت تحصیلی این گروه بود. در تبیین نتیجه حاضر می‌توان گفت افراد در هنگام مواجهه با جنبه‌های متفاوت محیط، جهت‌گیری متفاوتی دارند. یکی از این جهت‌گیری‌ها، جهت‌گیری خودمختاری است که در آن افراد بر اساس علاقه و ارزشی که برای چیزی قائل هستند، به سمت آن متمایل می‌شوند [۴۷].

بستر پیشرفت از دیگر پیامدهای مطالعه حاضر و وجه تمایز دانش‌آموزان موفق از سایر دانش‌آموزان این گروه بود. آنها از نظر اجتماعی در حال پیشرفت بودند و باورهای خودارتقایی در آنها شکل گرفته بود. پژوهش ویدرکر و همکاران [۴۸] نشان می‌دهد باورهای خودکارآمدی نقش مهمی در عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان SES پایین دارد. سایر پژوهشگران معتقدند که باورهای خودکارآمدی می‌تواند هم پیش‌درآمد و هم پیامد موفقیت تحصیلی در نظر گرفته شود [۱۲]. مؤانست به موفقیت پیامد دیگری بود که برای دانش‌آموزان موفق رقم خورده بود. مطالعات این یافته را تایید می‌کند که برخی هیجان‌های تحصیلی پی‌آمد نتایج تحصیلی هستند و با نتایج تحصیلی گره خورده‌اند [۴۹].

برازندگی نقش از دیگر پیامدهای موفقیت تحصیلی بود. شواهد نشان می‌داد دانش‌آموزان موفق مناطق کم‌برخوردار از دید والدین، معلمان و سایر دانش‌آموزان افراد محبوبی بودند. مصاحبه‌های عمیق‌تر نشان داد این محبوبیت به مرور زمان و با کسب موفقیت‌های تحصیلی برای آنها شکل گرفته است و پیشرفت در مدرسه بر رفتار آنها در خانه و محیط زندگی نیز تاثیر گذاشته است. از جمله مفاهیم مرتبط با مقوله برازندگی نقش می‌توان به مفهوم رفتارهای مدنی تحصیلی[6] اشاره کرد [۵۰] که تحت تاثیر عشق به یادگیری، اشتیاق و شکفتگی تحصیلی است [۵۱].

آخرین پیامد موفقیت تحصیلی، خلاقیت تحصیلی است. در تبیین این نتیجه می‌توان به نظریه گسترش احساس مثبت فردیکسون به نقل از تاربتسکی [۵۲] اشاره کرد. این نظریه بیان می‌کند احساس می‌تواند نقش مثبتی بر فرایند تفکر داشته باشد و با ارتقای سطح توجه، شناخت و رفتارهای فرد، تفکر خلاق را فعال نماید. یافته‌های محققان تایید می‌کند که درگیری تحصیلی دانش‌آموزان، محیط یادگیری و جو مدرسه را تحت تأثیر قرار می‌دهد و از این طریق می‌تواند به خلاقیت تحصیلی منجر شود [۵۳].

---

6. academic civic behaviors

با توجه به پیچیدگی مفهوم موفقیت تحصیلی پژوهش حاضر در پی استخراج مولفه‌های فردی و خانوادگی موثر بر این پدیده بود و امکان پرداختن به سایر عوامل میسر نبود. از آنجا که رسیدن به موفقیت تحصیلی یک فرایند تحولی است، پیشنهاد می‌شود تعدادی از دانش‌آموزان از ابتدای ورود به مقطع متوسطه در یک تحقیق طولی با رویکرد ترکیبی مورد مطالعه قرار گیرند.

نتیجه‌گیری

داده‌های کیفی تحلیل شده نشان می‌دهد موفقیت برای همه قابل دستیابی است و برای ارتقای موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان با وضعیت اقتصادی-اجتماعی پایین، رشد موفقیت‌آمیز عوامل فردی و نقش‌آفرینی کارکردهای خانوادگی حائز اهمیت است. موفقیت تحصیلی دانش‌آموز با وضعیت اقتصادی-اجتماعی پایین، نیازمند چشم‌اندازی مثبت به تحصیل است که برای ایجاد آن، عبرت‌آموزی تحصیلی، افتخارآفرینی تحصیلی، تجارب کارآمد تحصیلی و مجموعه‌ای از کارکردهای خانوادگی لازم است. در این میان مجموعه‌ای از شرایط شامل معنویت تحصیلی، خلق و خوی تحصیلی، احساس رضامندی و کارکرد خودارتقایی خانواده نیز باید به وجود آید تا زمینه بروز تاکتیک‌های راهبردی دانش‌آموز کم‌برخوردار را فراهم نماید و آنها با والایش تحصیلی، کنش‌وری تحصیلی، مهارت‌های زندگی تحصیلی و سماجت تحصیلی به این شرایط پاسخ دهند که نتیجه این عمل و تعامل غلبه بر کلان روایت‌های مخرب، ایجاد سبک زندگی تحصیلی، قرار گرفتن در بستر پیشرفت، مؤانست به موفقیت، رسیدن به برازندگی نقش و خلاقیت تحصیلی است.

ملاحظات اخلاقی

این مقاله منتج از رساله دکتری مشاوره با کد اخلاق IR.UM.REC.1399.131می‌باشد که در دانشگاه فردوسی مشهد به تصویب رسیده است. جهت رعایت ملاحظات اخلاقی نام دانش‌آموزان بر روی پرسشنامه درج نشد و سایر اصول اخلاقی مانند محرمانه ماندن اطلاعات شرکت‌کنندگان و اختیاری بودن شرکت در مطالعه رعایت شد.

تضاد منافع

این مطالعه با منافع و حقوق مادی و معنوی افراد حقیقی و حقوقی تعارضی ندارد.

سپاسگزاری

سپاس فراوان از همکاران فرهنگی، والدین و دانش‌آموزان آموزش و پرورش شهرستان رشتخوار که نتیجه مطالعه حاضر، مدیون حمایت مشفقانه و همکاری صمیمانه آنهاست.

منابع

1. Dinari S, Andishmand V. Students' perception and lived experience of factors influencing optimism in the educational system. Quarterly Journal of New Research Approaches in Management and Accounting. 2020;3(24):1-17. [Persian]

2. York TT, Gibson C, Rankin S. Defining and measuring academic success. Practical assessment, research, and evaluation. 2015;20(1):5.

3. Matovu M, Meikle C. Predictors of Academic Success for the First Year of the Doctor of Physical Therapy Program. 2011.

4. Sarwar M, Bashir M, Alam M. Study attitude and academic achievement at secondary level in Pakistan. Journal of College Teaching & Learning (TLC). 2010;7(2).

5 Grigorenko EL, Sternberg RJ. Teaching for Successful Intelligence: To Increase Student Learning and Achievement. Simon and Schuster; 2016.

6. Nobakht M, Faizzadeh M. Investigating the impact of economic, social and cultural factors of the family on the academic progress of elementary school students in Meshgin Shahr. The first national conference of future school, Ardabil, Meshkinshahr. 2018: 1-13. [Persian]

7. Beggs JM, Bantham JH, Taylor S. Distinguishing the factors influencing college students' choice of major. College Student Journal. 2008 Jun 1;42(2):381-95.

8. De Clercq M, Galand B, Frenay M. Transition from high school to university: a person-centered approach to academic achievement. European journal of psychology of education. 2017 Jan;32:39-59.

9. Benner AD. The transition to high school: Current knowledge, future directions. Educational psychology review. 2011;23:299-328.

10. Erdmier NR. Program Evaluation: Appreciative Inquiry Model as an Instructional Literacy Approach With Low Socioeconomic Status (SES) Elementary Students: University of Redlands; 2017.

11. Hallett RE, Venegas KM. Is increased access enough? Advanced placement courses, quality, and

success in low-income urban schools. Journal for the Education of the Gifted. 2011;34(3):468-87.

12. Mayger LK. Individual, Family, and School Characteristics Associated with Academic Success Among Low-Income Students: Lehigh University; 2016.

13. Watkins CS, Howard MO. Educational success among elementary school children from low socioeconomic status families: A systematic review of research assessing parenting factors. Journal of Children and Poverty. 2015;21(1):17-46.

14. Considine G, Zappalà G, editors. Factors influencing the educational performance of students from disadvantaged backgrounds. Competing visions: Refereed proceedings of the national social policy conference; 2012.

15. Astin AW. Assessment for excellence: The philosophy and practice of assessment and evaluation in higher education. Rowman & Littlefield Publishers; 2012.

16. Tinto V. Leaving college: Rethinking the causes and cures of student attrition: University of Chicago press; 2012.

17. Welles TL. Analysis of the academic success inventory for college students: construct validity and factor scale invariance. Florida state university. 2010.

18. Duong MQ, Wu CL, Hoang MK. Student inequalities in Vietnamese higher education? Exploring how gender, socioeconomic status, and university experiences influence leadership efficacy. Innovations in Education and Teaching International. 2019;56(1):110-20.

19. Strauss A, Corbin J. Basics of qualitative research, techniques and stages of production of grounded theory, translated by Ebrahim Afshar, 8th edition, Tehran: Ney Publishing. 2018.

20. Carmona–Halty M, Salanova M, Llorens S, Schaufeli WB. How psychological capital mediates between study–related positive emotions and academic performance. Journal of Happiness Studies. 2019;20:605-17.

21. Qaemi Moqadam M R. The Method of making Example in Quran. 2005; 1(1):9-38. [Persian]

22. Buechner VL, Stahn V, Murayama K, editors. The power and affiliation component of achievement pride: Antecedents of achievement pride and effects on academic performance. Frontiers in Education; 2019: Frontiers Media SA.

23. Dawkins P. Strategies that Foster Academic Success for African American Males in Elementary School. California State University, Long Beach; 2015.

24. Piri M, Shahi A, Bargi I. The Relationship Between the Quality of Students' Learning Experiences in the Sense of Belonging to the School with the Mediating Role of Attitude Toward the Curriculum. Journal of Curriculum Studies. 2019;14(53):55-76. [Persian]

25. Nailing X. Family factors and student outcomes. Santa Monica: rand corporation publication. 2010 Nov 4.

26. Tamnai Far M R, Niazi M, Amini M. A comparative study of the factors affecting the academic failure of conditional and privileged students. Bimonthly scientific research journal of Daneshvar Behavat, Shahid University. 2007; 14(24): 39-52. [Persian]

27. Yalaqi B R, Pourqaz N, Yarali M. The impact of cultural factors on students' academic progress, 8th International Conference on Psychology, Counseling and Educational Sciences, Tehran. 2022. [Persian]

28. Mirzaei H, Mirzaei M, Mazlumi E. Parent's training styles and the feeling of need for achievement. Journal Of Social Sciences. 2018;15(1):1-20. [Persian]

29. Tabatabaee SA, Fazli PD, Yarali J. Parenting styles, educational achievement, and behavioral disorders among elementary school students. Quarterly journal of family and research. 2013; 10(1):7-22. [Persian]

30. Rezaei-Dehaghani A, Keshvari M, Paki S. The relationship between family functioning and academic achievement in female high school students of Isfahan, Iran, in 2013–2014. Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research. 2018;23(3):183. [Persian]

31. Atashroz B, Pakdaman Sh, Asgari A. Examining the relationship between academic achievement through attachment to mother, father and peers of high school students, Family Research. 2016; 4(14): 193-203.

32. Esrafili H, Basharpoor S. The correlation of addiction to online games with family emotional climate, academic longing, and academic adjustment in students. Journal of Research in Rehabilitation Sciences. 2019;15(4):204-10. [Persian]

33. Cardin DA. A Qualitative Study Exploring the Influence of Low-Income Parental Engagement on Academic Achievement: Brandman University; 2019.

34 Tamannaeifar M, Shahmirzaei S. Prediction of academic resilience based on coping styles and personality traits. Practice in Clinical Psychology. 2019;7(1):1-0. [Persian]

35. Habib Vand, A M. The relationship between religious orientation and mental disorders and academic achievement. Psychology and Religion. 2008; 3:79-106. [Persian]

36. Jeynes WH. Religiosity, religious schools, and their relationship with the achievement gap: A

research synthesis and meta-analysis. The Journal of Negro Education. 2010 Jul 1:263-79.

37. McCain B. Effects of teacher grit on student grit and reading achievement: A mixed-methods study: Indiana University of Pennsylvania; 2017.

38. Upadhayaya S, Joshi NP. Relationship Between Personality Traits and Academic Achievement of School Students. United International Journal for Research & Technology. 2021;2(9):41-52.

39. Lee J, Allen J, Lim H, Choi G, Jung J. Family satisfaction and self-efficacy among low-income adolescents during the COVID-19 pandemic: A comparative analysis of parents' educational attainment. Frontiers in Psychiatry. 2022:1681.

40. Afshari M. Investigating the causes of academic failure and the effect of parents' literacy level on students' academic progress. The third international research conference in engineering, science and technology, Georgia. 2016. [Persian]

41. Schelble JL, Franks BA, Miller MD, editors. Emotion dysregulation and academic resilience in maltreated children. Child & Youth Care Forum; 2010: Springer.

42. Nasimi M. Academic agency. Counseling education monthly. 2017; 3(1):31-34. [Persian]

43. Yayla Eskici G, Özsevgeç T. Thematic content analysis of studies related to life skills: A meta-synthesis study. International e. Journal of Educational Studies. 2019;3(5):1-5.

44. Chien N, Harbin V, Goldhagen S, Lippman L, Walker KE. Encouraging the development of key life skills in elementary school-age children: A literature review and recommendations to the Tauck Family Foundation. Child Trends. 2012;28:1-1.

45. Hansen T. Evaluation of successful practices that lead to resiliency, grit, and growth mindsets among at-risk students: Northwest Nazarene University; 2016.

46. Cota CJ. Groundbreakers: A Phenomenological Study of Academic Success Factors in Low-SES Women: Azusa Pacific University; 2020.

47. Deci EL, Ryan RM. Motivation, personality, and development within embedded social contexts: an overview of self-determination theory; 2012.

48. Wiederkehr V, Darnon C, Chazal S, Guimond S, Martinot D. From social class to self-efficacy: Internalization of low social status pupils' school performance. Social Psychology of Education. 2015;18:769-84.

49. Hatef Al-Hosseini A S. Investigate the relation between academic emotion and achievement goals with the academic performance of boys and girls high school students. Applied studies in social sciences and sociology. 2019; 3(3):67-77. [Persian]

50. Goren H, Yemini M. The global citizenship education gap: Teacher perceptions of the relationship between global citizenship education and students' socio-economic status. Teaching and Teacher Education. 2017 ;67:9-22.

51. Feyzi Jarihani F, Zeinali A. Model of academic civic behavior of high school students; The role of love of learning and academic enthusiasm in mediating academic flourishing. Teaching and Learning Research. 2019 ;16(2):103-13. [Persian]

52. Tarbetsky AL, Martin AJ, Collie RJ. Social and emotional learning, social and emotional competence, and students' academic outcomes: The roles of psychological need satisfaction, adaptability, and buoyancy. Social and emotional learning in Australia and the Asia-Pacific: Perspectives, programs and approaches. 2017:17-37.

53. Imamgholivand F, Kadivar P, Sharifi H. The prediction of happiness and creativity based on the school climate by mediating the Educational Engagement and the emotional-social competence of high school female students. Educational Psychology. 2019 ;15(52):155-181. [Persian]